

Ξιφιλίνος, πρωτοπρόεδρος καὶ προνοητὴς Λαχεδαιμονίας.

Ἐν ταῖς ἀρχαιολογικαῖς συλλογαῖς τοῦ Schlumberger εὐρίσκεται μολυβδίνη σφραγὶς ἔχουσα ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἀποτύπωμα εἰκόνος Θεοτόκου τῆς Βλαχερνιτίσσης, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὸ ὄνομα Κωνσταντίνου πρωτοπροέδρου τοῦ Ξιφιλίνου· εἶναι δὲ αὕτη τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος¹⁾. Κωνσταντίνος Ξιφιλίνος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ γινώσκειται καὶ ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ, ἧς ἡ ἐπιγραφή ἔχει οὕτως· „Εἰς τὸν δρουγγάριον τῆς βίγλης κῦρ Κωνσταντίνον τὸν Ξιφιλίνον, ἀξιόσαστα αὐτὸν μεταβαλεῖν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους λογικὸν Ὅργανον ἀπὸ τοῦ ἀσαφοῦς ἐπὶ τὸ σαφές“²⁾. Ἡ ὁμωνυμία δὲν ἀποδεικνύει μὲν τὴν ταυτότητα ἀμφοτέρων τῶν Ξιφιλίνων διὰ τὴν διαφορὰν τῶν τίτλων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀναιρεῖ τὴν ταυτότητα, ἂν ὑποτεθῆ ὅτι ὁ αὐτὸς Κωνσταντίνος Ξιφιλίνος ἠδύνατο νὰ ἐξῆσκει μὲν πρότερον τὰ καθήκοντα δρουγγαρίου τῆς βίγλης, ἦτοι τὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, εἶτα δὲ τὰ καθήκοντα πρωτοπροέδρου. Δύναται εἰσέτι νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς πρὸς δρουγγάριον τῆς βίγλης Κωνσταντίνον τὸν Ξιφιλίνον ἐπιστολῆς τοῦ Ψελλοῦ δὲν ἀναγράφονται πάντες αὐτοῦ οἱ τίτλοι, διότι ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος δύναται νὰ εἶναι ταυτοχρόνως καὶ πρωτοπρόεδρος, ὡς ἀποδεικνύει τὸ γνωστὸν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Μιχαὴλ τὸν Δούκαν „ὑπομνηστικὸν τοῦ πρωτοπροέδρου κυροῦ Κωνσταντίνου καὶ δρουγγαρίου τῆς βίγλης“ καὶ ἡ συνεπεία τούτου γενομένη νεαρὰ διάταξις τοῦ αὐτοκράτορος ἐν ἔτει 1075-φ³⁾. Πάντως ὅμως ὁ Κωνσταντίνος οὗτος τοῦ ἔτους 1075 δύναται νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ τῆς σφραγίδος καὶ τῆς τοῦ Ψελλοῦ ἐπιστολῆς Κωνσταντίνος Ξιφιλίνος, ἂν συνενώσωμεν τοὺς ἐν ἀμφοτέροις τούτοις τίτλους. Ὅπωςδὴποτε ἔχομεν ἐν τῷ 11-ῳ αἰῶνι Κωνσταντίνόν τινα Ξιφιλίνον χρηματίσαντα καὶ πρωτοπρόεδρον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης. Οὗτος εἶναι καὶ ἑραστής τῆς φιλοσοφίας, ὡς δηλοῖ τὸ πρὸς αὐτὸν γράμμα τοῦ Ψελλοῦ· μὲ τὰς εἰδήσεις δὲ ταύτας συμφωνοῦσιν ἀρκούντως

1) G. Schlumberger, Sigillographie de l'empire byzantin, σ. 572.

2) Κ. Σάθρα, Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη, τ. 5, σ. 499.

3) C. E. Zachariae, Novellae constitutiones imperatorum post Iustinianum, σ. 527—529.

δύο ἔτερα γράμματα τύποις ἀνέκδοτα, τὸ μὲν Παύλου τινὸς Κατωτικοῦ, πρωτοπροέδρου καὶ τούτου, πρὸς τινὰ ἀπροσδιόριστον Ξιφιλίνον, πρωτοπρόεδρον ὡσαύτως, ἀλλὰ καὶ προνοητὴν Λακεδαιμονίας. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἐπιστολῶν τούτων παριστᾷ τὸν ἀνώνυμον Ξιφιλίνον ἐλλόγιμον, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι παρουσιάζεται ἐν αὐτοῖς καὶ τίτλος ἄγνωστος ἐκ τῶν λοιπῶν μνημείων, ὁ τοῦ προνοητοῦ Λακεδαιμονίας, ἦτοι ὁ Ξιφιλίνος οὗτος ἦτο μὲν πρωτοπρόεδρος, συγχρόνως ὅμως καὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς Λακεδαιμονίας ἐπιμελητῆς ἢ ἐπόπτης ἐν αὐτῇ πιθανῶς τῇ Λακεδαιμονίᾳ κατὰ τινὰ ἔκτακτον αὐτοκρατορικὴν ἀποστολήν, ἢ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν αὐτῷ τῷ νομοθετικῷ σώματι τῆς βυζαντινῆς κυβερνήσεως¹⁾. Γινώσκονται ἤδη προνοηταὶ Βουλγαρίας καὶ Ἀθηνῶν²⁾, καὶ προνοητῆς καὶ στρατηγὸς Σάμου³⁾. εἰς δὲ τῶν προνοητῶν Βουλγαρίας εἶχε καὶ ἀξίωμα πρωτοπροέδρου. Κατὰ πόσον ὁ ἀπλοῦς Ξιφιλίνος σχετίζεται πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν Ξιφιλίνον ἀγνοοῦμεν, κοινὰ ὅμως μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὁ τίτλος πρωτοπροέδρου καὶ ἡ λογιότης ἀμφοτέρων· αὐτὰ δὲ ταῦτα βιάζουσί με νὰ ὑποθέτω, ὅτι ἀπλοῦς Ξιφιλίνος πρωτοπρόεδρος καὶ προνοητῆς Λακεδαιμονίας εἶναι κατὰ πιθανότητα λόγῳ μὲν κοινότητος τίτλου ὁ τῆς νεαρᾶς τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ πρωτοπρόεδρος Κωνσταντῖνος καὶ ὁ τῆς σφραγίδος πρωτοπρόεδρος Κωνσταντῖνος Ξιφιλίνος, λόγῳ δὲ λογιότητος ὁ παρὰ τῷ Ψελλῷ δρουγγάριος τῆς βίγλης δμάνυμος Κωνσταντῖνος Ξιφιλίνος. Αἱ ἐπιστολαὶ Παύλου Κατωτικοῦ καὶ Ξιφιλίνου περιέχονται ἐν κώδικι τοῦ 13-ου αἰῶνος (ὑπ' ἀριθ. 250 τῶν ἑλλήν. κωδ. τῆς ἐν Πετροπόλει Δημοσ. Αὐτοκρατ. Βιβλιοθήκης, φύλλ. 130), μετὰ ποίημα γνωστοῦ συγγραφέως τοῦ 11-ου αἰῶνος, Νικολάου μητροπολίτου Κερκύρας⁴⁾, ὁπερ παρουσιάζει ἐνταῦθα σπουδαίας διαφορᾶς, συλλεγείσας ἤδη παρ' ἐμοῦ ἐν συμπαραβολῇ πρὸς τὴν ἐκδοσιν τοῦ καθηγητοῦ Λάμπρου. Τὸ δὲ κείμενον τῶν ἐπιστολῶν ἔχει οὕτω.

1.

Τοῦ πρωτοπροέδρου κύρι Παύλου τοῦ Κατωτικοῦ πρὸς τὸν πρωτοπρόεδρον καὶ προνοητὴν Λακεδαιμονίας⁵⁾ τὸν Ξιφιλίνον.

Ἔστι μὲν καὶ οὗτος ὁ λόγος τέως ἐμοὶ ἀπόρρητος, θεία⁶⁾ μοι κεφαλή καὶ σεπτὴ καὶ σοφὴ, πῶς ἐρῶσι ψυχὰν ψυχῶν καὶ κατὰ τινὰ

1) Τὰ καθήκοντα τῶν προνοητῶν δὲν εἶναι εἰσέτι γνωστά. Ὁ Ducange (Glossarium graecitatis, σ. 1246) εἶναι γνώμης ὅτι προνοηταὶ ἦσαν ὡς οἱ παρὰ τοῖς Βενετοῖς λεγόμενοι provedori.

2) G. Schlumberger, Sigillographie, σ. 170, 240, 241.

3) Miklosich-Müller, Acta et diplomata, τ. 6, σ. 34—35.

4) Ὅρα περὶ τούτου Σ. Λάμπρου Κερκυραϊκὰ ἀνέκδοτα. Ἐν Ἀθήναις 1882, σ. 23 κτέ. Ὁ Παῦλος Κατωτικός εἰς ἐμὲ εἶναι ἄγνωστος ἀλλαχόθεν.

5) Ἐν τῷ κώδικι λακκεδα(ι)μ(υ)ν(ί)ας. 6) Ἐν τῷ κώδ. θεία.

τρόπον αὐταῖς συγγινόμεναι τὰς σχέσεις ἐν τοῖς ἀντερωμένοις ἀποκνίσκουσι, πλὴν ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐμοὶ παγγάλεπον¹⁾, οὐδὲ ἐργωδεστέρας δεόμενον συζητήσεως· ἐκείνο δὲ λίαν ἐπαπορηῆσαι εἰκός, τί τὸ πρωταίτιον τῆς πρὸς τὸν ἔρων τοῦτον κινήσεως, καὶ πόθεν προμαντευσάμεναι αἱ ψυχὰι ὡς τὴν σχέσιν ἄρρηκτον ἔξουσιν²⁾ ἑαυταῖς τε³⁾ συνεγένοντο καὶ ταύτην ἀπέτεκεν. Εἰ γὰρ πᾶσα πρὸς πάσας ὁμοφυῆς ἐστί, διατὶ μὴ πάσαις τοῦτο δὴ ἐξεγένετο; κἂν⁴⁾ μὲν τοῖς αἰσθητοῖς τούτοις καὶ ὧν τὰς ἐμφάσεις πολλὰκις πρὸς τὰ νοητὰ λαμβάνοντες ἔχομεν διαγελτικὰς, ἢ πρώτη τῶν αἰσθήσεων ὄρασις θεασαμένη καὶ κηληθεῖσα⁵⁾ ποδηγὸς τοῖς προσφύροις πρὸς τὸ ἐρώμενον γέγονε, καὶ τὴν ἐμπαθῆ μεσιτεύσασα αὐτὴν ἀποτεχθῆναι πεποίηκεν ἔρωτα· εἰς <δὲ> τὸν ἀπαθῶς καὶ θείως ἐγγινόμενον ἔρωτα οὔτε ὄρασις οὔτε ἄλλη τις μεσίτις⁶⁾ γέγονε τῶν αἰσθήσεων, ἀλλ' ἀμέσως οὕτως τὸ πνεῦμα τὸ ἐν ἐμοὶ κινήθην τῆς σῆς θειότητος ἔρων ἔσχε ψυχῆς. Ἀπορῶ γοῦν τίς ἡμῖν τὸ τῆς ἀγάπης συμβόλαιον ἔγραψε, ποῖα δὲ ἔργα ἀντὶ μαρτύρων παραληφθέντα τὸ ἡμῖν δεδομένον ἐκύρωσάν τε καὶ ἠσφαλίσαντο. Ἀλλὰ μήποτε ἄρα⁷⁾ ὁ τὸ νοερὸν τε καὶ λογισμὸν ἐνθελὲς ταῖς ψυχαῖς καὶ τὸ προσωπεῖον⁸⁾ τῆ φύσει πάντων ἐντέθεικε; Καὶ οὐ μάτην περικεκίνημαι ἀρραβωνιάς σοι τοὺς λόγους τούτους συντεθεικῶς τῆς μελλούσης φιλίας· διατὶ γάρ; ἡμᾶς⁹⁾ τοῦ ἀπλῶς ἀκήκοα πρὸς τὸ παρησιάσασθαι πρὸς¹⁰⁾ τὴν σὴν θειοτάτην ψυχὴν συνωθήσαντος τούτου ἀνδρός. Καὶ πρὸς τοῦτο¹¹⁾ οὐκ ἔδυσχέρανα¹²⁾, ἀλλ' ὡς τινὰς ἐπιγείους μοι — — —¹³⁾ πῆξας καὶ προκαταβαλλόμενός¹⁴⁾ τε εἰς σὲ διαθέσεως, οὕτω τὴν παρησιάν τεθάρρηκα· εἰ δὲ γοῦν καὶ παρησιάζομαι περὶ τούτου δὴ τοῦ ἀνδρός, τοῦ καθ'απερεί τι¹⁵⁾ ζῶπυρον τὸν ἐν τῇ ἐμῇ ψυχῇ σπινθῆρα ὑποσμηχόμενον ἀνακινήσαντος, ὥσανεὶ τῆ δακτύλῳ καὶ εἰς διαφανῆ πυρσὸν ἐξανάψαντος, περὶ οὗ τί ἂν εἴποιμι, τίνι δὲ παραδειγματίσω τὸν ἄνδρα, διαπορῶ. Τὸν μὲν οὖν ἥλιον οἱ μαθηματικοὶ λέγουσι λοξῶ τινι καὶ παρεγκεκλιμένης¹⁶⁾ πορείας σχήματι χρώμενον τὴν κυκλικὴν ποιεῖσθαι περίοδον, ὥστε θάλλπειν καὶ ζωογονεῖν τουτὶ τὸ περίγειον· οὐκ ἂν εἴποιμί πως¹⁷⁾ γὰρ τὸν θάλλπειν μᾶλλον ἐπιδεόμενον. Τὴν δὲ κυκλικὴν κατ' ἐκείνον ποιεῖσθαι περίοδον καὶ λίαν ἔνεστι, οὐχ¹⁸⁾ ὥστε θάλλπειν καὶ ζωογονῆσαι τινὰς,

- 1) Ἐν τῷ κώδ. πανγάλεπον. 2) Ἐν τῷ κώδ. ἔξουσιν.
 3) Ἐν τῷ κώδ. τε. οὕτω καὶ ἀλλαχοῦ. 4) Ἐν τῷ κώδ. κἂν.
 5) Ἐν τῷ κώδ. καληθεῖσα. 6) Ἐν τῷ κώδ. τίς μεσίτις.
 7) Ἐν τῷ κώδ. ἄρα. 8) Ἐν τῷ κώδ. τὸ προσωπεῖον. 9) Ἐν τῷ κώδ. ἡμᾶς.
 10) Ἐν τῷ κώδ. τὴν πρὸς τὸ παρησιίας ἅμα πρὸς.
 11) Ἐν τῷ κώδ. τοῦτ'. 12) Ἐν τῷ κώδ. ἔδυσχέρενα.
 13) Κενὸς χῶρος ἄγραφος ἐν τῷ κώδικι εἴκοσι περίπου στοιχείων.
 14) Ἐν τῷ κώδ. προκαταβαλλόμενός. 15) Ἐν τῷ κώδ. καθ'απερε ὄτι.
 16) Ἐν τῷ κώδ. παρεγκεκλιμένης. 17) Ἐν τῷ κώδ. πως.
 18) Ἐν τῷ κώδ. ἔνεστι. οὐχ'.

ἀλλ' ὡς τούναντίον μᾶλλον παθεῖν ὑπ' αὐτοῦ· τὴν γὰρ τοῦ ἡλίου μιμούμενος περιφορὰν καὶ τὴν τοῦ Πέλοπος ἄπασαν δίνην τὸ δραστικὸν αὐτοῦ οὐ μιμίμηται, ἀλλ' ἔστι μᾶλλον παθητικός, θάλασσεσθαι μᾶλλον ἢ θάλλειν. Τοῦτον οὖν ἢ κυκλοτερῆς αὕτη δίνησις καὶ ἡμᾶς ἐντὸς περιβαλεῖν ἀπειργάσατο· οὕτω γὰρ φασὶ καὶ οἱ γεωμετροῦντες τὸν κύκλον τῶν ἄλλων ἤχων (sic; ἴσων?) σχημάτων περιληπτικώτερον εἶναι καὶ διὰ τὴν τῶν περάτων ἰσότητα μηδὲν τοῦλάχιστον¹⁾ μέρος τῶν περιλαμβανομένων καταλιμπάνειν ἐκτός. Ἐπεὶ οὖν κάμῃ περιέσχε τε καὶ συνέλαβε τῇ κυκλοειδεῖ²⁾ κινήσει αὐτοῦ καὶ παραμυθίαν ἀπήτει τῆς συνεχούσης αὐτῷ στενώσεως, τοῦτο μὲν ἀφ' ἡμῶν οὐκ ἔσχε, ὡς καὶ αὐτῶν αὐτῷ ὁμοιοπαθῶν· τὰ γὰρ ἐναντία τῶν ἐναντίων φασὶν ἰάματα παῖδες ἰατρῶν, τὰ δὲ ὅμοια τῶν ὁμοίων φυλακτικά. Καὶ λοιπὸν τῆς πρώτης ἀποτυχῶν, τὸν δευτέρου ἐλήλυθε πλοῦν³⁾, καὶ ὡς ἀπὸ λογεμπόρων λογέμπορος ὢν καὶ αὐτός, τὰ παρόντα ἐξητήσατο πρὸς σὲ τερατίσματα, ἐλπίδα βεβαίαν ἐν ἑαυτῷ φάσκων ἔχειν, ὡς εἰ ταῦτα πορίσαιο ἐξ ἡμῶν, ὅλον σε τῶν αὐτοῦ ἀρκύων λαβεῖν ἐντός· οὐκ οἶδα εἰθ' ὡς Πύθιος τῇ παρουσίᾳ τῆς ἐρωμένης ἀνακινούμενος τοῦτο προεμαντεύσατο, εἴτ' ἐξ ἐπιπνοίας⁴⁾ θειοτέρας ἄλλης τινός. Εἰ μὲν οὖν αὐτὸς ἑαυτῷ γενόμενος Πύθιος καὶ τὸν χρησμὸν⁵⁾ ἀναδοὺς ἐπαληθεύοντος τούτου τεύξεται, ἀλλὰ μὴ λοξοῦ καὶ στρεβλοῦ καὶ πάντη ἀπατηλοῦ, εὖ ἂν ἔχοι τούτῳ δαφνηφαγήσαντι· εἰ δὲ μὴ ὁ παρ' ἐμοὶ τέως οὐκ ἔσφαλται τρίπους μηδὲν ἀναδοὺς, οὐδέ τι ἔξει νεμεσητόν. Εἰ δὲ καὶ τεκμήρασθαί τις παραβιάσαιο καὶ ἡμᾶς οὐ μαντευομένους, ἀλλ' ὄσον ἐκ τῶν εἰκότων στοχαζομένους, πολλῆς (ὡς οἶμαι) τῆς ἀπὸ σοῦ εὐμενείας τεύξεται ὁ ἀνήρ· οὐ μάτην γὰρ (οἶμαι) αὐτῷ τὰ τῆς τοσαύτης εἰς σὲ τελεῖ διαθέσεως. Ὅταν γὰρ εἰς μνήμην σου καταστῆ ταῖς ἀπὸ τῶν λόγων σου βρονταῖς, ἄλλος τίς ἐστὶ Ζεὺς⁶⁾, καὶ ταῖς ἡγαῖς ἀποκρύπτει καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐπικρήμνους καὶ κελαρύζοντας τῶν χειμάρρων⁷⁾, ὅτε μὲν εὐχαριστῶν ὑπὲρ τινων (ὡς αὐτός φησι) πολλῶν εὐεργετημάτων σου, ποτὲ δὲ μεγαλύνων ἄλλως τὸ τῆς σῆς ψυχῆς χάριεν, τὸ τῆς σῆς γνώμης εὐθὲς καὶ ἀπλούστατον. Εἰ δέ τις καὶ ἐτέρου τινός μνημονεύσειε, κάκείνῳ τινὰς τῶν ἀρετῶν ἐπιμαρτυρῶν, εὐθὺς αὐτὸς κατὰ στόμα προσίσταται, μὴ μόνον τοῦ πρωτείου ἐτέροις παραχωρῶν, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ δευτερείου, κἄν τις εἴη ὁ περὶ οὗ λόγος, τοῦτον καταξιοῖ. Λέγεται τι περὶ τῶν ἀγγέλων ἢ προφητῶν ἢ ἀύλων ἄλλων δυνάμεων, ὁ δὲ τὸν Ξιφιλίνον εἰσάγει μέσον καὶ τοῖς ὑλικοῖς αὐτὸν παρεξετάζειν οὐ βούλεται. Καὶ ἔστιν ὁ ἀνήρ θείαμά τι τοῖς ὀρθῶσι θάμβους ἐπάξιον· κορυβαντιᾶ τοῦ σοῦ μεμνημένος ὀνόματος, καὶ παρα-

1) Ἐν τῷ κώδ. τ' οὐλάχιστον. 2) Ἐν τῷ κώδ. κυκλοειδεῖ. 3) Περὶ. Corpus paroem. 2, σ. 24. 4) Ἐν τῷ κώδ. ἐξεπιπνοίας. 5) Ἐν τῷ κώδ. χρῆσμὸν. 6) Ἐν τῷ κώδ. ζεὺς. 7) Ἐν τῷ κώδ. κελαρύζοντας τ. χειμάρρων.

πληγῆ ἔοικε καὶ ἐνθουσιῶντι, καὶ ἄλλος ἐξ ἄλλου γίνεται, ὅταν τὸν περὶ τούτου λόγον ἀνακαινίσῃ. Ἐκ τούτου οὖν ἐγὼ πέποιθα, ὡς οὐ φροῦδας τὰς εἰς σὲ ζωπυρούσας ἐλπίδας εὐρήσει· εἰ δὲ τινα καὶ προσθήκην ἐργάζεται τὸ πρῶτον τοῦτο τῆς ἡμετέρας φιλίας ῥίζωμα, καὶ ἀναδοθῆ τις¹⁾ αὐτῷ ἐξ αὐτοῦ καρπός, θεὸς ἀντικρυς ἐπελάβετο τοῦ ἀνδρὸς καὶ χειραγωγῆσαι αὐτὸν εὐδόκησεν, ἀγάπην εἰς τοῦτο μεσίτιν²⁾ θέμενος, ἥτις καὶ ἐμπαγείῃ ἡμῶν καὶ ὡς χριστιανοῖς καὶ ὡς φίλοις διὰ βίου παντός.

2.

Ἀντίγραμμα πρὸς αὐτὸν τοῦ Ξιφιλίνου.

Σὺ μὲν, εὐγενέστατε καὶ σοφώτατε κύριέ μου καὶ ἀδελφέ, ὑπερνεφῆς τις ὢν τὸν νοῦν καὶ ἀεροβατῶν τὴν διάνοιαν, ὡς ἀπὸ τινος ὑψηλοτέρου αἰθέρος τῆς θείας καὶ τελεωτέρας σοφίας ἀπήστραψας ἡμῶν τὴν λαμπηδόνα σου τῆς γραφῆς· ἡμεῖς δὲ χαμερπεῖς τινες ὄντες τὸν λογισμὸν καὶ περὶ τὰ κάτω ἐπιτοημένοι καὶ ὑλικώτερα, οὐδὲ ἀντωπῆσαι ὄλωσ πρὸς τὰς τῶν λόγων σου μαρμαρυγὰς οἰοί³⁾ τε ἐγγρόνουμεν, ἀλλὰ δεινὸν τι τὸν ἱλιγγον ἐπεπόνθειμεν τῷ νοί καὶ σκοτούδιον τῷ ὀπτικῷ τῆς ψυχῆς καθυπέστημεν. Καὶ πῶς γὰρ ἂν τις λημμῶν καὶ ὀφθαλμῶν ἀσκαρδαμυκτι θεῶτο τὸν ἥλιον καὶ ἀκλινέσι βλεφάροις τὰς ἐκεῖθεν ἀκτῖνας⁴⁾ εἰσδέχοιτο; Ἀλλὰ τί δῆτα; ἄρα γε⁵⁾ ἡμῶν ἡ γραφὴ σου παρὰ τοῦτο ἀνόνητος γέγονεν; Οὐμενον, ὡς οὐδὲ τοῖς ἐν τῇ Ἰνδικῇ θαλάσῃ ὀστρέοις τῶν ἐκεῖσε νεφῶν αἱ ἀπαστράφεις καὶ τὰ ἐκπυρηνίσματα⁶⁾, ἀλλ' ἐναπεκνήθη τις καὶ τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ μαργαρίτης ἀπὸ τῆς διαυγείας τῶν λόγων σου. Καὶ νῦν οὖν ταῦτόν τι πεπόνθημεν τὴν γραφὴν σου δεξάμενοι τοῖς ὀδεύουσιν ἐν ὄρα καύματος ἐν ἀνύδρω⁷⁾, ὅταν διειδεῖ μὲν καὶ ποτιμωτάτῳ βραχεῖ δ' ὄμως καὶ κατὰ στράγγα⁸⁾ ῥέοντι κρουνῶ περιτύχωσι· μὴ ἔχοντες γὰρ ἐκεῖθεν τὴν δίψαν ἀκέσασθαι, ἐπιζητοῦσί τε καὶ ἐπιποθοῦσιν⁹⁾ — — — — —

Ἄ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς.

1) Ἐν τῷ κώδ. τίς· οὕτω καὶ ἀλλαχού. 2) Ἐν τῷ κώδ. μεσίτιν. 3) Ἐν τῷ κώδ. οἰοί. 4) Ἐν τῷ κώδ. ἀκτῖνας. 5) Ἐν τῷ κώδ. ἄρα γε. 6) Ἐν τῷ κώδ. ἐκπυρηνίσματα. 7) Ἐν τῷ κώδ. ἐνανύδρω. 8) Ἐν τῷ κώδ. καταστράγγα.

9) Ἡ ἀκολουθία λείπει τῷ κώδι, τοῦ 131-ου αὐτοῦ φύλλου ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ ἐσχάτου μέρους ἐπιστολῆς ἄλλου τινός, ὡς νομίζω, οὐχὶ δὲ τοῦ Ξιφιλίνου· ἔχει δὲ τοῦτο οὕτως· „— — — ἀγάπης νόμος βεβίακεν. Εἰ δὲ μὴ πρὸς τῆς σῆς λαμπροτάτης καὶ διατόρου καὶ γλυκείας (ἐν τῷ κώδ. γλυκίας) φωνῆς τὸ ἡμέτερον ἰσχνόφωνον καὶ ἀκαλλῆς καὶ ἀπόμουσον ἤχησέ τι πρὸς σέ, οὐ παρὰ τὴν τῆς ἀφιλίας νόσον τοῦτο συμβέβηκεν, ὡς ἂν τις οἴησαιο (ἐν τῷ κώδ. οἴησαιο) — μὴ γὰρ οὕτως εἰσταῖην φρενῶν, ὡς ἀθετήσαι φιλίαν καὶ ἀκραιφνεστάτην διάθεσιν τοιοῦτον ἀνδρὸς —, ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν διακομισόντων δυσχερεστάτην εὐρεσιν πρὸς τὴν σὴν μεγαλοδοξήτητα ἡμετέραν γραφὴν. Ἀλλὰ τίς ὁ ἐμὸς λόγος; Ὑγιεινὸς ὁ ἐμὸς ἀθένητης καὶ πάσης σωματικῆς ἀσθενείας διατηροῦ ἀνώτερος, τὸ τῆς καρδίας μου θέλγητρον, τὸ ἐμὸν ἐντρύφημα καὶ καλλάπισμα, καὶ ἴδοιμί (ἐν τῷ κώδ. ἴδειμί) σε ὑγαίνων ὑγαίνοντα ὡς ἐμοὶ δι' ἐφέσεως ἔχοντα. Ἐρρωσο.“